

گسستن زنجیر سیزیفوس ایرانی

محسن خلیلی

استاد علوم سیاسی دانشگاه فردوسی مشهد (khalilim@um.ac.ir)

قدمت زمانی و فخامت مضمونی تاریخ ایران باعث شده است تا هر پدیدار تازه‌ای در دامان نیروی به‌جامانده از قدیم، بیفتد و اجازه قدرت‌نمایی نگیرد. نیروی قدیم، همه‌چیز را مستبدانه در چنگ خود گرفته و زخم و خراش بر تجربت‌های تازه بشری انداخته است. سالیانی چند است که این قدرت «نو»، خود را به نیروی قدیم عرضه کرده و در تاریخ معاصر ایران حاضر شده است؛ ولی، استحکام نیافته و به‌شمار آورده نشده است. نیروی «کهن و به‌جامانده/ز گذشته»، چندان قوی است که همچون فروچاله، نیروی جدید را در خود فرومی‌گیرد و از میان می‌برد و هضم می‌کند و اجازه ظهور نمی‌دهد. تاریخ درازآهنگ ایران، دچار کشاکش‌های پیاپی می‌شود و زیست‌جهان ایرانی، پیوسته در آستانه فروپاشی قرار می‌گیرد. ایران زمین، گرفتار بخت‌برگشتگی و ستم‌دیده تاج (تاریخ و اسطوره و جغرافیا) روزگار است؛ زمانه «ختم ستم» فرارسیده است. ققنوس ایران، گرفتار کشمکش‌های بی‌پایان اهورا / اهریمن و خاکسترنشین تاریخ دراز خویشان است. گزند سیزیفوس ایرانی (دشوارة بی‌دستاوردی و بی‌سرانجامی پایان‌نا یافتنی و گیرافتادن و زنجیرشدن در چرخه خودکامگی/ بی‌سالاری) پتیاره ایران زمین است. پایان بخت‌برگشتگی، در گرو آمیختن کهنه و نو است؛ از راهرو فراچنگ آوردن آمیزه دیرین و نوین تاریخی، برای بسامان نمودن امروز گجسته ایران. کهن‌مایه تاریخ ایران، ترکان خاتون، خواجه‌نظام‌الملک، ملک‌شاه (ت.خ.م.) و نوین‌مایه تاریخ ایران، ملک‌خان، سپهسالار، تقی‌زاده (م.س.ت.) است. آمیزه ترکان خاتون (بسیارمداخله‌گری دولت)، خواجه‌نظام‌الملک (حکومت‌مندی یک‌پارچه) و ملک‌شاه (دادگری و آبادانی) با ملک‌خان (قانون‌روایی)، سپهسالار (حکومت‌مندی ثروت‌ساز) و تقی‌زاده (پذیرفتن هنجارهای مدرن) گذرراه‌رهایی ایران است از فرازونشیب‌های چندین و چندباره بی‌هوده و نابسامانی‌های همیشه‌پیوسته ایران زمین.

واژه‌های کلیدی: ایران، تاریخ، چرخه استبداد/ هرج‌ومرج، سیزیفوس ایرانی.

Breaking the Chain of the Iranian Sisyphus

Mohsen Khalili

Professor, Department of Political Science, Faculty of Law and Political Science, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran (khalilim@um.ac.ir)

The antiquity of Iran's history has caused any modern phenomenon to fall into the lap of the old leftover force and not be allowed to show its power. The old and traditional force has arbitrarily seized everything and inflicted its wounds on new human experiences. For several years, this modern and new power has presented itself to the ancient and archaic force and has been present in the contemporary history of Iran; however, it has not been strengthened and has not been counted. The force of the old and the remnant of the past is so strong that, like a sinkhole, it absorbs the new force and destroys and digests it and does not allow it to appear. The long history of Iran is facing successive conflicts and the life of the Iranian world is constantly on the verge of collapse. Iran is the land of the unfortunate and oppressed history, myth and geography of the time; the time for the end of oppression has come. The Phoenix of Iran is embroiled in the endless conflicts of the Ahura and the Devil. The bite of the Iranian Sisyphus (difficult to achieve and endless and trapped in the cycle of authoritarianism / powerlessness) is the shrew of Iran. The end of unfortunate situation of Iran depends on the combination of old and new; from the corridor of bringing together the ancient and the new history, to terminating the damned Iran. From the archaic Iran Tarkhankhatun, Khajeh Nizam al-Molk, and Malekshah and from the new history of Iran MalkomKhan, Sepahsalar, Taghizadeh can be selected. The combination of the Tarkhankhatun (a great deal of government interference), Khajeh Nizam al-Molk (integrated governmentality) and Malekshah (justice and prosperity) with MalkomKhan (rule of law), Sepahsalar (wealthy maker governmentality) and Taghizadeh (acceptance of modernity) is the hallway of the liberation of futile the ups and downs and perpetual chaos of Iran.

Keywords: Iran, History, Cycle of Tyranny / Anarchy, Iranian Sisyphus.

